

Input van Stichting 113 Zelfmoordpreventie voor de internetconsultatie over de wijziging van de Jeugdwet en enkele andere wetten in verband met de verlenging van de duur van pleegzorg

Over Stichting 113 Zelfmoordpreventie

Stichting 113 Zelfmoordpreventie is de nationale organisatie voor preventie van suïcide. Onze missie is een land waarin niemand eenzaam en radeloos sterft door zelfmoord. 113 Zelfmoordpreventie biedt laagdrempelige online hulpverlening door professionals en vrijwilligers.

Mensen met suïcidale gedachten en hun naasten kunnen anoniem en gratis gebruik maken van de diensten van 113 Zelfmoordpreventie, die aanvullend zijn op reguliere zorg. Onze hulpverlening bestaat onder meer uit hulplijnen (telefonisch en per chat), therapeutische online begeleiding en digitale zelfhulpmogelijkheden. 113 Zelfmoordpreventie doet ook wetenschappelijk onderzoek om een daling van het aantal suïcides in Nederland te bevorderen. Het onderzoeksteam bestaat uit junior onderzoekers, promovendi en senior onderzoekers.

Reactie op de wijziging van de Jeugdwet en enkele andere wetten in verband met de verlenging van de duur van pleegzorg¹

In juli 2018 maakte het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) bekend dat het aantal zelfdodingen onder jongeren tot 20 jaar was toegenomen van 48 in 2016 tot 81 in 2017.² In de jaren 2012-2016 overleden gemiddeld 51 jongeren door zelfdoding. Het ging om vier zelfdodingen per 100.000 jongeren. De stijging in 2017 was zo zorgwekkend dat het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan 113 Zelfmoordpreventie heeft gevraagd een verdiepend onderzoek te doen naar de achtergronden van deze suïcides. Onder auspiciën van 113 Zelfmoordpreventie deed een brede werkgroep onder leiding van professor Arne Popma in opdracht van het ministerie van VWS onderzoek onder nabestaanden van de jongeren die in 2017 overleden door zelfdoding. Voor het eerst in Nederland is een psychologische autopsie in wetenschappelijk onderzoek toegepast om hierin meer inzicht te krijgen.

Het onderzoek is begin 2020 afgerond en gepubliceerd onder de naam Suïcide onder 10- tot 20-jarigen in 2017 – Een verdiepend onderzoek (kortweg: het Jongerenonderzoek). De reactie van 113 Zelfmoordpreventie op deze wetswijziging wordt gedaan aan de hand van enkele aanbevelingen van dit onderzoek.

In het Jongerenonderzoek³ kwam de leeftijdsgrens van 18 jaar meerdere keren als een zwakke schakel in de zorg naar voren in de interviews met ouders en hulpverleners van de jongeren die suïcide hadden gepleegd. Er waren relatief veel 17-jarigen in de onderzoeksgroep. Verschillende ouders en hulpverleners benoemden dat de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg een risicomoment was. Vaak ervoeren jongeren angst, stress en onzekerheid rondom deze verandering en leidde dit tot

¹ De reactie van 113 Zelfmoordpreventie beperkt zich tot het eerste deel van de wijziging, te weten de verlenging van de duur van de pleegzorg.

² Gilissen R., Mérelle S., Franx G., Popma A (2018). Zelfdoding bij jeugd tot 20 jaar: eerste duiding van de cijfers. Opgesteld door 113 Zelfmoordpreventie, in samenwerking met experts, op verzoek van het Ministerie van VWS. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/09/18/zelfdoding-bijjeugd-tot-20-jaar-eerste-duiding-van-de-cijfers>.

³ Suïcide onder 10- tot 20-jarigen in 2017 – Een verdiepend onderzoek, Mérelle, Van Bergen, Popma et al. 113 Zelfmoordpreventie, december 2019.

een verslechtering van hun welbevinden. Sommige ouders zagen de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg als een belangrijke factor in de aanloop naar de suïcide van hun kind. Ook hulpverleners noemden bij deze specifieke gevallen dat deze overgang een risicofactor was. Daarnaast gaven ouders aan dat zij minder op de hoogte werden gehouden en minder inspraak hadden in de behandeling wanneer ze een kind hadden van 16 jaar of ouder. Ouders kregen het idee dat privacy en geheimhoudingsplicht belangrijker waren voor hulpverleners dan zorgplicht. Dit leidde tot gevaarlijke situaties wanneer de hulpverleners een incompleet of niet realistisch beeld van de situatie van hun kind hadden en de signalen van ouders niet serieus namen.⁴

In de aanbevelingen van het Jongerenonderzoek staat onder andere dat de onderzoeksgroep, een van de conclusies onderschrijft uit het advies van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving. Namelijk om de jeugdhulpplicht op de korte termijn van 18 naar 21 of in sommige gevallen naar 23 jaar te verhogen en voor meer maatwerk te zorgen.⁵ Het bieden van maatwerk voor kwetsbare jongeren is een van de doelstellingen opgenomen in het landelijke actieplan 'de best passende zorg voor kwetsbare jongeren' van diverse brancheorganisaties, beroepsverenigingen, gemeenten en het ministerie VWS. Om kwetsbare jongeren beter te begeleiden in het zelfstandig worden, zijn er verschillende acties in dit actieplan omschreven, waaronder het verlengen van de pleegzorg naar 21 jaar.⁶

Conclusie: op basis van de resultaten van het verdiepend onderzoek juicht 113 Zelfmoordpreventie de ontwikkeling dan ook toe dat de leeftijdsgrens van achttien jaar in mindere mate leidend wordt in de pleegzorg.

Mocht van een evaluatie van dit beleid sprake zijn, dan zou daarin kunnen worden meegenomen of uit de praktijk blijkt dat er voor jongeren tussen de 18 en de 21 jaar meer financiële middelen nodig zijn.

Gezien het belang van een snelle doorvoering van deze wijziging voor de praktijk en gezien enkele van de reacties op het tweede onderdeel van de wetwijziging, geeft 113 Zelfmoordpreventie in overweging of de combinatie van deze beide voorstellen in één wetsvoorstel niet tot onnodige vertraging zal leiden voor het eerste deel van de – veel minder omstreden – wijziging.

Raad van Bestuur
Stichting 113 Zelfmoordpreventie
2 april 2020

Contactpersoon: bestuurssecretaris
Telefoonnummer: 020 - 3 113 883

⁴ Suïcide onder 10- tot 20-jarigen in 2017 – Een verdiepend onderzoek, Mérelle, Van Bergen, Popma et al. 113 Zelfmoordpreventie, december 2019, p. 22 en p. 40.

⁵ Suïcide onder 10- tot 20-jarigen in 2017 – Een verdiepend onderzoek, Mérelle, Van Bergen, Popma et al. 113 Zelfmoordpreventie, december 2019, p. 47.

⁶ <https://voordejeugd.nl/samen-de-zorg-voor-jeugd-steeds-beter-maken>